

Kulturutskottets betänkande

1976/77:40

med anledning av propositionen 1976/77:108 om alkoholpolitiken såvitt gäller anslag dels till organisationsstöd till vissa nykterhetsorganisationer m. fl., dels till Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning

Propositionen

Sedan regeringen i propositionen 1976/77:100 bilaga 12 under punkterna B 62 och B 63 föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1977/78 beräkna till Bidrag till Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning ett reservationsanslag av 2 321 000 kr. och till Organisationsstöd till vissa nykterhetsorganisationer m. fl. ett reservationsanslag av 6 000 000 kr., har regeringen i propositionen 1976/77:108, såvitt nu är i fråga, föreslagit riksdagen att

dels godkänna de i propositionen förordade allmänna riktlinjerna för fördelning av anslaget Organisationsstöd till vissa nykterhetsorganisationer m. fl.,

dels till Organisationsstöd till vissa nykterhetsorganisationer m. fl. för budgetåret 1977/78 under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 10 000 000 kr.,

dels godkänna de i propositionen förordade förändringarna av villkoren för bidragsgivningen till Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning,

dels till Bidrag till Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning för budgetåret 1977/78 under nionde huvudtiteln anvisa ett anslag av 3 021 000 kr.

I propositionen, som i sin huvuddel behandlas av skatteutskottet, presenteras ett samlat alkoholpolitiskt program, som bl. a. innebär en utbyggnad av samhällets stöd till nykterhetsorganisationer m. fl. Såvitt gäller organisationsstödet till vissa nykterhetsorganisationer m. fl. erinras om att riksdagen förra året (prop. 1975/76:161, KrU 1975/76:40, rskr 1975/76:357) fattade beslut om ändrade regler för detta. Tidigare detaljregler för bidragsgivningen avskaffades. Stödet utgår till organisationernas centrala verksamhet. Organisationerna själva avgör på vilket sätt medlen skall användas för att bäst främja resp. organisations syften och verksamhet. Förändringen av bidragsgivningen innebar att stödet till dessa organisationer anpassades till den utveckling av olika organisationsbidrag som hade skett under 1970-talet.

Utskottet

I propositionen redovisas vid behandlingen av anslaget Organisationsstöd till vissa nykterhetsorganisationer m. fl. att överläggningar förekommit mellan företrädare för organisationerna och utbildningsdepartementet med sikte på att komma fram till en ordning, som innebär att organisationerna själva ansvarar för fördelningen av anslaget. Mot bakgrund av vad som förekommit vid dessa överläggningar föreslås inrättande av en särskild samarbetsnämnd, vars ledamöter förutsätts bli utsedda av fyra valkorporationer, var och en innefattande en eller flera av de organisationer som för innevarande budgetår erhållit bidrag ur anslaget till organisationsstöd. I propositionen betonas värdet av att organisationerna själva tar ansvar för fördelningen av de statliga bidragen och att de för handhavandet av denna uppgift bildar nyssnämnda representativa organ.

Det anses i propositionen vara lämpligt att statsbidraget utgår som grundbidrag och rörligt bidrag. Även andra stödformer bör kunna prövas. Vidare förutsätts att medel även under nästa budgetår skall utgå till instruktörsbidrag inom vissa organisationer som står utanför nykterhetsrörelsen.

Utskottet finner det mycket önskvärt att organisationerna själva tar ansvaret för ifrågavarande bidragsgivning. Detta förutsätter givetvis att man väljer en lämplig organisatorisk form för samverkan mellan organisationerna i vad gäller besluten om bidragets fördelning.

Vid sin beredning av ärendet har utskottet funnit att vissa organisationer motsätter sig den i propositionen föreslagna organisationsformen. Utskottet är medvetet om att arbetet inom dessa organisationer ideologiskt och även rent praktiskt skiljer sig från det arbete som utförs av andra organisationer. Detta bör dock enligt utskottets mening inte utgöra något hinder mot att uppgiften att fördela ifrågavarande anslag anförtros en samarbetsnämnd av i huvudsak den konstruktion som föreslagits i propositionen. Utskottet, som vill understryka att samarbetsnämndens enda uppgift blir att fördela anslaget, förutsätter att det vid kommande fördelningsbeslut beaktas att avsikten med anslaget är att ge ett brett stöd åt nykterhetsorganisationerna. Den omständigheten att några av dem, som nyss nämnts, har andra utgångspunkter och därmed andra former för sitt arbete än flertalet får inte leda till att de sätts i efterhand vid bidragsfördelningen. Varje bidragsberättigad organisation har rätt att själv forma sin verksamhet.

Utskottet som inte i övrigt funnit anledning till uttalande med anledning av vad i propositionen anförts om riktlinjer för fördelningen av anslaget till organisationsstöd föreslår att riksdagen godkänner de i propositionen förordade allmänna riktlinjerna.

Utskottet tillstyrker den föreslagna medelsanvisningen under anslaget till organisationsstöd. Detta innebär en anslagsökning med 4 milj. kr. till 10 milj. kr.

Vad som anförts och föreslagits i fråga om anslaget Bidrag till Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning har inte gett utskottet anledning till erinran. Utskottet tillstyrker alltså propositionen i denna del.

Under återopandande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen godkänner de i propositionen 1976/77:108 förordade allmänna riktlinjerna för fördelning av anslaget Organisationsstöd till vissa nykterhetsorganisationer m. fl.,
2. att riksdagen till *Organisationsstöd till vissa nykterhetsorganisationer m. fl.* för budgetåret 1977/78 under nionde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 10 000 000 kr.,
3. att riksdagen godkänner de i propositionen 1976/77:108 förordade förändringarna av villkoren för bidragsgivningen till Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning.
4. att riksdagen till *Bidrag till Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning* för budgetåret 1977/78 under nionde huvudtiteln anvisar ett anslag av 3 021 000 kr.

Stockholm den 19 april 1977

På kulturutskottets vägnar
GEORG ANDERSSON

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar Andersson i Lycksele (s), Sundman (c), Nilsson i Agnäs (m), Leander (s), Green (s), fru Fränkel (fp), fru Johansson i Uddevalla (s), herr Norrby (c), fru Göthberg (c), herr Richardson (fp), fru Eliasson (c), fru Rönnung (s), herrar Ahlmark i Uppsala (m), Klöver (s) och fröken Öhrsvik (s).

Reservation

av herr Andersson i Lycksele (s), herr Leander (s), herr Green (s), fru Johansson i Uddevalla (s), fru Rönnung (s), herr Klöver (s) och fröken Öhrsvik (s) som anser att

dels den den av utskottets yttrande på s. 2 som börjar med "Utskottet finner" och slutar med "allmänna riktlinjerna" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner det mycket önskvärt att organisationerna själva tar ansvaret för ifrågavarande bidragsgivning. En förutsättning för goda resultat av ett kommande samarbete i fördelningsfrågorna är emellertid att den organisatoriska form man väljer för detta samarbete är väl förankrad hos organisationerna. Utskottet har vid sin beredning av ärendet funnit att det finns anledning att hysa en viss tveksamhet om huruvida man i sina överläggningar nått den grad av samstämmighet som utskottet anser vara en

förutsättning för den i propositionen föreslagna organisationsformen. I detta läge finner utskottet det rimligast att tillfälle bereds till fortsatta överläggningar. Riksdagen bör nämligen inte vidtaga någon åtgärd som av organisationerna själva kan uppfattas som ett intrång i deras frihet.

Den ståndpunkt som utskottet härmed intagit innebär att utskottet inte anser att riksdagen bör fatta ett beslut om godkännande av att en samarbetsnämnd nu tillskapas med den uppgift och den sammansättning m. m. som angivits i propositionen. Utskottet förutsätter att frågan kommer att aktualiseras på nytt. Vad i propositionen i övrigt förordats om riktlinjer för fördelningen av anslaget till organisationsstöd har inte gett utskottet anledning till erinran. Riksdagen bör alltså godkänna de av utskottet förordade allmänna riktlinjerna.

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med anledning av propositionen 1976/77:108 och vad utskottet anfört godkänner de av utskottet förordade allmänna riktlinjerna för fördelning av anslaget Organisationsstöd till vissa nykterhetsorganisationer m. fl.,